

Kouvolan keskuskeittiön rakennushistoriaselvitys

31.12.2024

Oy Insinööri Studio
Kotka | Kouvola | Lahti | Lappeenranta | Vantaa
www.insinooristudio.fi | Y 011750-2

Sisälllys

Johdanto	3
Selvityksen tarkoitus	3
Työmenetelmät ja selvityksen sisältö	3
Selvityksen rajaus	4
Lähdemateriaali	4
Kohteen perustiedot	5
Selvityksen laatija	5
Alue ja kaavoitus	6
Ajantasa asemakaava	6
Sijainti	6
Suojelutilanne	6
Alueen asemakaavat	
Pikku-Palomäki	7
Kouvolan ensimmäinen aluerakentamiskohde	7
Lähes muuttumattomana säilynyt asuinalue	8
Keskuskeittiön uudisrakennusvaihe	9
Rakennushanketiedot	9
Aikakauden henki ja arkkitehtuuri	10
Arkkitehti Eeva Keppo	10
Eeva Kepon kohde Mansikka – aholla Kouvolassa	11
Keskuskeittiö	11
Kolmen kokonaisuus yleisten rakennusten tontilla	11
Järjestelmäarkkitehtuuria	11
Keskuskeittiön alkuperäinen arkkitehtuuri	12
Osa kokonaisuutta	12
Sijainti ja massoittelu	12
Ulkoarkkitehtuuri	13
Rakenteet	14

Käytön aika	16
Rakennus	16
Muutokset, huoltohistoria ja ajoituskaaviot	16
Rakennuksen nykytilanne	17
Ulkotilat	17
Sisätilat	20
Pohdintaa arvoista ja rakennuksen olemuksesta	26
Johtopäätelmiä ja jatkotoimenpide-ehdotuksia	26
Lähteet	27
Liitteet	
1. Alkuperäiset rakennuslupasarjan pääpiirustukset, 4s	
2. Asemakaava ja asemakaavan muutos 6.6.1962, 1s	
3. Asemakaavamuutos 23.7.1970, 1s	
4. Ajantasa asemakaava 19.8.1983, 1s	
Kansikuva	Mansikka-ahon urheiluhalli kuvattuna luoteiskulmasta 9.9.2024. Kuva Lumi Alastalo

Johdanto

Selvityksen tarkoitus

Tässä selvityksessä on koottu ja kartoitettu Keskuskeittiön rakennushistoriaa, muutosvaiheita, nykytilannetta, ominaispiirteitä, säilyneisyyttä ja rakennushistoriallisia arvoja.

Selvitystyö liittyy Kouvolan kaupungin ajankohtaiseen Mansikkamäen korttelin asemakaavapäivitykseen.

Keskuskeittiö sijaitsee Pikku- Palomäen kaupunginosassa tontilla, jossa sijaitsevat aiemmin rakennettu Mansikka-ahon Urheiluhalli ja uusi Koulu. Mansikka-ahon Koulusta (1971), Urheiluhallista (Olavi Soukka 1971) sekä Keskuskeittiöstä (Eeva Keppo 1976) koostuva kokonaisuus on kuulunut Kymenlaakson kulttuuriympäristöjen toimenpideohjelman arvokkaiksi luokitelluiksi uudemman arkkitehtuurin kohteisiin.¹ Kokonaisuudesta vanha Mansikka-ahon koulu on purettu vuonna 2014.

Rakennuksesta on kokonaisuuden kannalta arvojen esiin nostamiseksi perusteltua laatia rakennushistoriaselvitys, jossa todetaan rakennuksen ominaispiirteet sekä arkkitehtoniset ja kulttuurihistorialliset arvot.

Selvityksen tarkoitus on ollut dokumentoida keskuskeittiön arkkitehtuuri ennen tulevia muutos- ja perusparannustöitä sekä toimia jatkossa tarvittavien kunnostus- ja suunnittelutöiden tukena. Selvityksen toimeksiantajana on ollut Kouvolan kaupunki.

Merkityksellisemmät muutokset ovat näkyvissä rakennuksen julkisivuissa, jonne on lisätty kierreporras vesikatolle ja laajennettu IV- konehuone.

Työmenetelmät ja selvityksen sisältö

Keskuskeittiön nykytilanteen selvittämiseksi kohde on käyty valokuvaamassa syys-lokakuussa 2024. Rakennuksen historiaa ja käytön aikaisia vaiheita on selvitetty Kouvolan kaupungin sekä Kouvolan rakennusvalvonnan arkistomateriaalin, rakennusta koskevien tutkimus- ja korjausraporttien ja selvitysten ja muun kirjallisuuden avulla. Arkistovalokuvialähteenä on käytetty Finna.fi –tiedonhakupalvelun arkistotietokantaa sekä paikkatietoikkunan historiallisia arkistoja sekä Kouvolan karttapalvelua. Arkistotyöskentely on ollut dokumentoivaa ei tutkivaa.

Selvityksen alussa esitellään kohteen tärkeimmät perustiedot, sekä alueen ja kaavoituksen kannalta merkityksellisimmät erityispiirteet sijainnin ja kaavatilanteen suhteen. Pikku-Palomäen alueen osalta on kuvattu alueen historiaa ja rakentumista lyhyesti.

Rakennuksen taustoihin pureudutaan rakentamisajankohtien vallitsevan ajankuvan valossa sekä esitellään katsaus arkkitehdistä ja kohteen alkuperäisestä arkkitehtuurista. Rakennuksen korjaus- ja muutoshistoriaa esitetään kaavioiden avulla, ja lopuksi kerrotaan rakennuksen nykytilanteesta.

Selvitystyön yhteenvetona on pohdintaa arvoista ja rakennuksen olemuksesta.

Keskuskeittiöstä sekä Mansikka-ahon Urheiluhallista on tehty samanaikaisesti mutta erilliset rakennushistoriaselvitykset. Alkuperäisistä pääpiirustukset sekä asemakaavat rakennuksen suunnitteluajasta alkaen ovat tämä selvitystyön liitteenä pdf- kuvina.

¹ RHY_Pikku-Palomäki-Kouvolan-ensimmäinen-lähiö_Wasastjerna.pdf

Selvityksen rajaus

Selvityksessä käsitellään keskuskeittiön sisä- ja ulkotiloja sekä alueen arkkitehtuuria kokoavasti ja toisiaan täydentävästi. Alueen alkuperäinen koulurakennus, alueen liikuntapaikat ja uusi koulurakennus todetaan tässä selvityksessä vain olevan ilman kohteiden tarkempaa tarkastelua.

Toiminnallisesti keskuskeittiö, urheiluhalli sekä uusi koulu, vanhan koulun tavoin, täydentävät toimintoillaan toisiaan. Koulu käyttää keskuskeittiön ruokailutiloja oppilaiden ja opettajien ruokailuihin.

Keskuskeittiön arkkitehtisuunnittelun suunnitteludokumentteja, valokuvia kuin tämän selvitystyön yhteydessä otetut ulko- ja sisätilojen valokuvien inventointivalokuva-aineisto on osana tekstiosiota. Erillistä valokuvaliiteosiota ei ole laadittu.

Huomioitavaa, että rakentamisajankohtana laajuustietojen laskenta on muuttunut MRL:n uudistuksen myötä 2000. Laajuustiedoissa ilmoitetut luvut eivät näin ollen vastaa tämän päivän laskentatapaa ja voi siksi poiketa.

Rakenne- tai talotekniikkaa ei ole tutkittu tarkemmin kuin mitä lähdeaineistosta on luettavissa. Väri- ja materiaalianalyysia ei ole tehty vaan päivän tilanne on todettu perustuen havaintoihin ja kirjattuihin lähdeaineistoihin.

Selvitystyö on luonteeltaan kartoitus eikä tutkimus, myös tiedonhaun suhteen.

Urheiluhallin rakennushistoriallinen selvitystyö on tehty nyt samanaikaisesti, mutta itsenäisenä työnä.

Lähdemateriaali

Selvityksen päälähteinä on käytetty rakennuksen lupa-asiakirjoja, suunnitteluajaisia piirustuksia ja rakentamistapaselityksiä Kouvolan kaupungin ja Kouvolan rakennusvalvonnan arkistosta. Keskeisenä lähteenä ovat vanhat valokuvat sekä erityisesti Rurik Wasastjernan kirja, Muutakin kuin rautatieristeys – Kouvolan keskustaajaman kaavoitus- ja rakennusperintö.

Tietoa alueesta, kaavoitustilanteesta ja –aluetta koskevista suojelu- ja rakentamismääräyksistä on haettu verkosta mm. julkaistuista aluetta käsittelevistä kaava-aineistoista.

Rakennuksen taustatietoa ja rakentamisen ajan historiaa koskevien tapahtumien selvittämistä varten on löydetty eri lähteistä vanhoja valokuvia, tarkennuksia tietoihin ja niitä koskevia lähdetietoja sekä Kouvolan rakennusvalvonnan sekä kaupungin arkistosta ja Finna.fi palvelusta sekä lähdekirjallisuudesta.

Lähdeaineistoissa käytetään Mansikka-ahon urheiluhallista myös nimitystä Mansikka-ahon liikuntahalli.

Kiitokset kaikille selvityksen tekemisessä avustaneille.

Kohteen perustiedot

Rakennuksen nimi	Keskuskeittiö
Rakennuksen/kiinteistön omistaja	Kouvolan kaupunki
Kiinteistötunnus	V-5042-3 ¹ 286-5-5042-8 ⁴ 53302 m ² , ¹ e=0,3 ¹
Alkuperäiset pääpiirustukset	29.11.1976
Myönnetty rakennuslupa	29.12.1976
Rakennuksen ala (m ²)	1966 ²
Kerrosala	2066 ¹ , 2004 ⁴
Kokonaisala	2018 ⁴
Tilavuus (m ³)	8930 ¹ , 8668 ⁴
Kerrokset	1 ⁴
Sijainti ja suojelustatus	Rakennus sijaitsee Kouvolan Pikku-Palomäen kaupunginosassa, Palokan-kaanpuisto asemakaava-alueella. Rakennuksella ei ole suojelumerkintää.
Kohteen osoite	Lehtomäenkatu 2, 45200 Kouvola
PRT	1030312645 ⁴
Rakennuttaja	Kouvolan kaupunki
Arkkitehti	Eeva Keppo-Vuolteenaho / Kouvolan kaupungin arkkitehtiosasto
Rakennesuunnittelija	Insinööritoimisto Ilkka Hytönen ja Kni
LVI- suunnittelija	Insinööritoimisto Ilkka Kailio
Sähkösuunnittelija	Sähköinsinööritoimisto Kupari Oy

Selvityksen laatija

Insinööri Studio Oy

Lumi Alastalo (ARK yo)
Päivi Kasurinen RA (amk)
Miia-Riikka Kiukas-Lehto RA (amk)

¹ Rakennuslupa-asiakirjat

² Rakennustyöselitys

³ Lähde Rakennusvalvonnan arkisto

⁴ Lähde Rakennus- ja huoneistorekisteri 1.8.2024

Alue ja kaavoitus

Ajantasa asemakaava

Urheiluhallin tontti on ajantasa asemakaavassa opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueetta (YO), joka toiminnallisesti yhdistyy Palokankaan puistoalueeseen sekä urheilu- ja virkistyspalvelualueeseen.¹

Mansikka-ahon urheiluhallin tontti on Kouvolan kaupungin omistama.¹

Sijainti

Kiinteistö (rakennus) sijaitsee Kouvolan kaupungin osassa Pikku-Palomäki.¹

Salpausselät ja Kymijoen vesistö sekä kulkureittinä että alueiden luonnollisena rajaajana on vaikuttanut sekä alueiden kehityskulkuun että seudun hallinnollisiin suhteisiin.

Suojelutilanne

Rakennuskohdetta tai aluetta ei ole suojeltu selvityksen tekohetkellä voimassa olevassa asemakaavassa.

Vasemmalla:
Pikku-Palomäen asuinalue.
Urheiluhallin alue on kuvanoton
aikana vielä rakentamaton.
Kuvausvuodesta ei tietoa⁶

Yllä:
Pikku-Palomäen asuinalueen
kaavastrukturi²

Alueen asemakaavat

Ensimmäinen alueen asemakaava on vahvistettu 6.6.1962. Kaavassa Urheiluhallin tontti on osoitettu istutettavaksi puistoalueeksi (Pi) sekä pysäköimisalueeksi (Lp) ja opetustoimintaa palveleva rakennusten korttelialue (Yo).

Toinen alueen vahvistettu asemakaava on vahvistettu 23.7.1970. Kaavassa Urheiluhallin tontti on muutettu kokonaan opetustoimintaa palvelevaksi rakennusten korttelialueeksi (Yo).

Nyt ajantasa-asemakaava on vahvistettu 19.8.1983. Asemakaavassa alue on osoitettu yhä opetustoimintaa palvelevaksi rakennusten korttelialueeksi (Yo).

Alueen aiemmat asemakaavat sekä ajantasa asemakaavat ovat selvityksen liitteinä 2-4.

Alla:

Rajattuja otteita asemakaavoista.

Alhaalla vasemmalla Asemakaava 6.6.1960³, alhaalla keskellä Asemakaava 23.7.1970⁴, alhaalla oikealla, Asemakaava 23.7.1983⁵.

¹ Kouvolan karttapalvelu.fi
² Wasastjerna R. (2011, 280)
³ Asemakaava ja asemakaavan muutos 6.6.1962
⁴ Asemakaavamuutos 23.7.1970
⁵ Ajantasa asemakaava 19.8.1983
⁶ Kaupungin arkisto

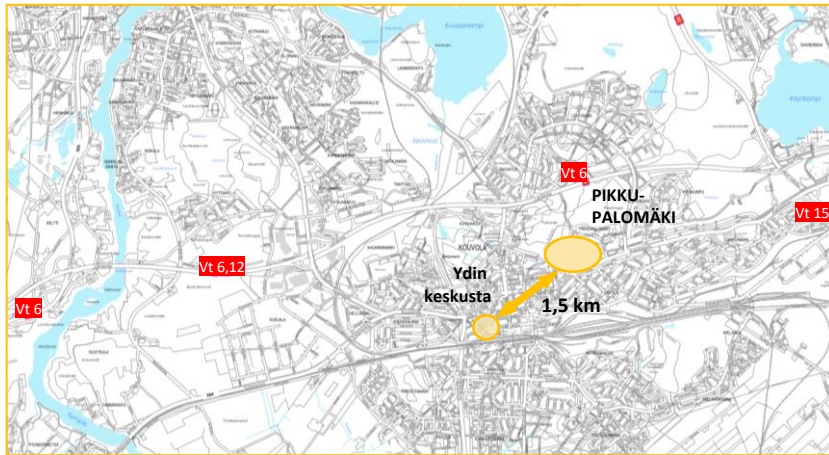
Pikku-Palomäki²

Kouvolan ensimmäinen aluerakentamiskohde

Pikku-Palomäen rakentuminen on osa Kouvolan kasvukeskuksen kun jälleenrakennuskauden jälkeen muuttoliike suuntautui maalta kasvukeskuksiin ja työt vaihtuivat maataloudesta teollisuuden, hallinnon ja palvelun työtehtäviin.

Kouvolan kasvu on tuolloin ollut samaa luokkaa kuin Helsingissä. Kasvu on vauhdittanut Kouvolan muutos kauppalaista kaupungiksi vuonna 1960 sekä toimiminen sijaintinsa ja liikenneverkostonsa mahdollistamana ympäröivien teollisuus- ja maatalousyhteisöjen hallinto-, palvelu- ja logistiikkakeskuksena. Kouvola Kymen läänin hallintokeskuksena väestömäärä on kasvanut 1990-luvulle asti.

Pikku-Palomäen asemakaavan on suunnitellut kaupunginarkkitehti Reino Hämäläinen 1962. Itäosa on tasainen, mutta muutoin alueella on suuret korkeuserot jyrkkine rinteineen ja harjantein. Asemakaava perustuu luonnonmuotoja seuraavaan ja korostavaan ajatteluun.

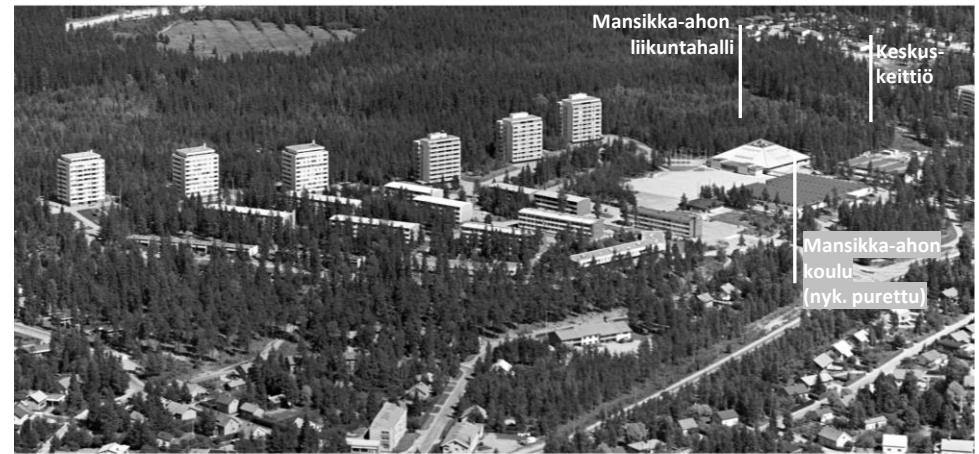

Yllä: Pikku-Palomäen sijainti Kouvola¹

Pikku-Palomäki on Kouvolan ensimmäinen aluerakentamiskohde, ja jonka sanotan myös olevan viimeinen metsälähiö, jossa rakennusten sijoittelu avoimesti tukeutui maiseman piirteisiin. Alueen rakentaminen on aloitettu 1963, ja rakentamisaika asuinalueella kesti kolme vuotta.

Asuinalueen kaakkoiskulmaan on vuonna 1971 valmistunut Mansikka-ahon Koulu ja urheiluhalli sekä 1976 Keskuskeittiö. Koulu on purettu 2014 kun uusi koulu valmistunut samaisena vuonna.

Pikku-Palomäki sijaitsee Kouvolan ydinkeskustasta noin puolentoista kilometrin päässä.

ku-Palomäki lounaasta. Kuva: Suomen Ilmakuva Oy, Kouvolan kaupunki, maankäytön suunnittelu.

Yllä: Ilmakuva Pikku-Palomäki lounaasta (vuosiluvusta ei ole tietoa).³

¹ Kouvolan karttapalvelu

² Wasastjerna R. (2011, 273,280, 284).

³ RHY Pikku-Palomäki-Kouvolan-ensimmäinen-lähiö Wasastjerna.pdf

Lähes muuttumattomana säilynyt asuinalue

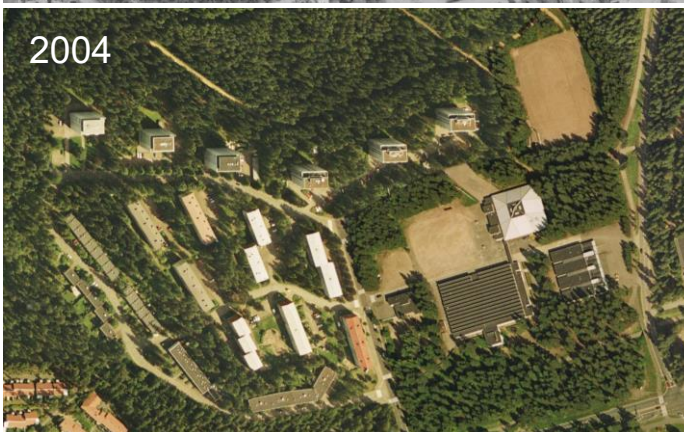
Pikku-Palomäen asuinalue rakentui kolmessa vuodessa. Alue on yhä lähes alkuperäisessä muodossaan. Alerakenteen säilyvyyden voi hyvin havaita vertailemalla viereisiä ilmakuvia.

Vuonna 1968 otetussa ilmakuvassa ovat alueen asuinrakennukset jo rakennettu ja tulevan urheiluhallin tontilla on näkyvissä jonkinlainen hiekkakenttä.

Vuonna 2004 on asuinalue säilynyt muuttumattomana 36 vuotta edelliseen kuvaan verrattuna. urheiluhallin takana näkyy suuri hiekkakenttä. Urheiluhalli ja koulu sekä Keskuskeittiö ovat kuvassa.

Vuoden 2022 ilmakuvasta voi havaita, että asuinalue on yhä säilynyt seuraavat 18 vuotta muuttumattomana. Sen sijaan urheiluhallin alueella on vanha koulu on purettu ja tilalle rakennettu pelikenttiä. Uusi koulu on valmistunut urheiluhallin vieren jo 10 vuotta aiemmin. Koulun muotokieli on hauskaasti urheiluhallia mukaileva avonaisella sisäpihallaan.

Oikealla:
Pikku-Palomäki katsottuna ilmasta käsin eri vuosikymmeninä.¹
Kuvälähteet: Historialliset ilmakuvat,
<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

¹ <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Keskuskeittiön uudisrakennusvaihe

Rakennushanketiedot ¹

Urheiluhallin rakennuslupa on myönnetty 29.11.1976 ja 29.11.1976 sekä 6.10.1976 päivätyille pääpiirustuksille.

Urakkasopimukset on allekirjoitettu Kouvolan kaupungin ja eri alojen urakoitsijoiden toimesta 26.01.1977. Hankkeen urakka-asiakirjat ovat allekirjoittaneet seuraavat urakoitsijat:

- Rakennusurakka: Rakennusliike T. Potinkara Oy, Kouvola
- Ilmanvaihtourakka: HEK- Ilmastointi Oy
- SÄ –urakka: Kone- ja Rakennustekninen Sähkö Oy
- Putkiurakka: Kouvolan asennustyö

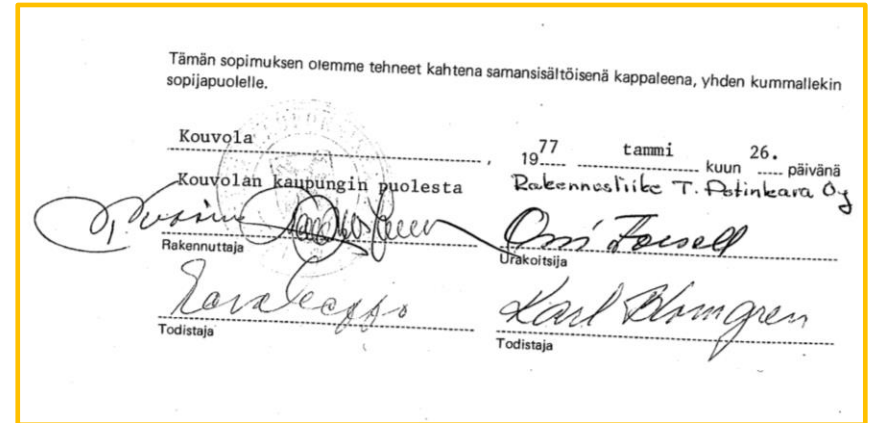
Urakan kohteena oli uudisrakennus, keskuskeittiö. Rakennustyö käsitti keskuskeittiön rakennusteknilliset työt ulkopuolisine töineen. Ulkopuolisiin töihin on kuulunut mm. pihapiirustuksessa esitetyt leikki- ym. varusteet. ²

Paikalla tehdyn rakennuksen pääasiallisena julkisivumateriaalina on kalkkihiekkatiili.

Rakennus on liitetty yleiseen vesijohtoverkoston, viemäriin ja sähköverkkoon.

Pääasiallinen lämmitystapa on pumppukiertoinen keskuslämmitys ja lämmönlähteenä kaukolämpö. Rakennus on varustettu koneellisella ilmastoinnilla.

Rakennuksen omistaa Kouvolan kaupunki.

Yllä:
Pääurakan urakkasopimuksen allekirjoitus 26.1.1977 ¹

¹ Kaupungin arkisto
² Rakennusselitys, Kaupungin arkisto

Aikakauden henki ja arkkitehtuuri¹

Mansikka-ahon urheiluhallin ja keskuskeittiön arkkitehtuuri kuvastaa hyvin 1960 –luvun henkeä. 1960 –luvulla kyseenalaistettiin ja haettiin vaikutteita vaihtoehtoisista kulttuureista, yhteiskuntajärjestelmissä, elämäntavoista ja arvoista. Teollisuuden tuomien uusien rakennusmateriaalien ja rakennustapojen ja arvomaailman yhdistyminen mahdollisti uudenlaista rakennussuunnittelua kun rakenneteknisesti oli mahdollista rakentaa pidemmillä jänneväleillä teräsrakentein ja puurakenteinkin 1970-luvulla.

Rohkea, uuden ja tunnistettavan perinneaikakauden rakennukset korostavat tila- ja teknisissä ratkaisuissa rohkeasti jopa alleviivaten uusien rakennusteollisuuden tuotteiden funktionaalisuuden korostamista ja esille nostamista osana arkkitehtuuria.

Käytännönläheisyys sekä toiminnallisuuden yksinkertaistaminen suunnittelun arvoissa saivat väistyä. Ideoita ja suunnittelun sisältöä etsittiin poikkitieteellisesti eri tieteenaloilta kokeillen ja hakien elämyksiä.

Tilojen toiminnallisuus ja rationaalisuus ohjasivat aikakauden rakennusten pohjaratkaisuja. Uudet rakentamistekniikat mahdollistivat kasvattamaan rakennusten ja tilojen mittakaavaa ja laajentaa tiloja avarimmiksi ns. pilarivapaiksi sekä korkeammiksi uudenlaisten sirojen teräsrakenteiden käyttöönoton myötä.

Energiakriisiin (1973) asti aikakautta kuvastaa vahva usko tieteeseen, tekniikkaan sekä talouteen. Kaiken koettiin olevan mahdollista. ”High Teck” – käsite syntyi, jossa suunnittelun ratkaisut perustuivat ja hyödynsivät uusimmat teknologiset ratkaisut. Ideat lähestyivät toteutuksen äärireunoja, tulevaa uutta. Mitä ennen asetettiin rakennuksissa ja tiloissa taustalle nyt niitä otettiin esille jopa korostaen. Mm. IV- kanavien tuominen osaksi tilaa ja tilapintoja tai kantavien teräsrakenteiden tuonti vaipan ulkopuolelle lähestyivät aikakaudellaan aiemman rakentamisaikakauden kauneusihanteiden ääripäätä.

Rakennusmateriaalina perinteinen puu väistyi plastisen betonin, lasin, teräksen sijaan. Tilat avartuivat ja suuret lasipinnat toivat rakennukselle läpinäkyvyyttä. Teollisten tuoteosien modulaarisuus ohjasi rakentamista järjestelmäajatteluun ja järjestelmäarkkitehtuurin syntyyn.

Arkkitehti Eeva Keppo²

Eeva Keppo on suunnitellut Kouvolassa kaupungin keskuskeittiön lisäksi Mielakan hiihtokeskuksen ja Kaunisnurmen palvelukeskuksen sekä vastannut Talouskoulun toteutussuunnittelusta Olavi Soukan luonnosten pohjalta sekä sen laajennuksesta. Hän on toiminut kaupungin rakennussuunnittelupäällikkönä vuosina 1974-1987.

Ollessaan vuodesta 1990 pääosakkaana Arkkitehtitoimisto Keppo - Raattikainen Oy:ssä, Eeva Keppo on suunnitellut mm. julkisia rakennuksia, asuntoja sekä kulttuurihistoriallisia korjaus- ja restaurointikohteita. Turun päälinnan korjaus on ollut yksi hänen suunnittelukohteistaan.

Eeva Keppo on toiminut ympäristöhallinnon ylitarkastajana Kouvolassa työskentelyn jälkeen ja hän on tutkinut arkkitehtuurihistoriaa, opettanut sekä suunnitellut kurssiohjelmia mm. taideteolliselle korkeakoululle.

Rurik Wasastjernan ottamassa kuvassa on Kouvolan kaupungin arkkitehtiasistolla suunniteltu Talouskoulu, jonka toteutusvaiheen suunnittelusta vastasi 1974 Eeva Keppo. Luonnokset oli tehnyt arkkitehti Olavi Soukka.³ Moduuliruudukko ja reipas värien käyttö ovat ajalle tyyppillisiä. Tiiliverhous ja ikkunat sekä peltiverhous on jaettu kentiin täsmällisesti ja järjestelmällisesti.³

¹ Wasastjerna R. (2011, 276-279).

² Wasastjerna R. (2011, 423).

³ Wasastjerna R. (2011, 350-351).

Eeva Kepon kohde Mansikka – aholla Kouvolassa

Keskuskeittiö

Arkkitehti **Eeva Keppo**¹ suunnitteli vuonna 1976 keskuskeittiön täydentämään Mansikka-ahon koulun ja urheiluhallin aiemmin muodostamaa kokonaisuutta.

Mansikka-ahon urheiluhalli ja koulu (purettu) yhtenä kokonaisuutena edustavat yhdessä valmistuskeittiörakennuksen kanssa innovatiivista suunnittelun aikakautta. Rakennusten tilasuunnittelussa on sovellettu ns. järjestelmäajattelua ja luotu myös rakentamisajankohdan kaupunkikuvaan aivan uudenlaista rakennuskantaa.

Kolmen kokonaisuus yleisten rakennusten tontilla

Keskuskeittiön, entisen Mansikka-ahon koulun puoleisessa, julkisivussa on käytetty samoja materiaaleja, värejä sekä muotokieltä kuin aiemmin rakennetussa koulussa. Rakennukset ovat erilaisia ja toisiaan täydentäen muodostivat sommitelmallisen ja eheän kokonaisuuden. Keskuskeittiön ruokalatali oli vanhan ja nyt myös uuden koulun käytössä.

Rakennuksen runko on terästä ja pohjaratkaisu ajanhengen mukaisesti selkeä ja käytettyä rakennustekniikkaa ja talotekniikka asennuksineen rohkeasti esille tuova.

Käytetyt materiaalit ja värit ovat tyypillistä 1970 –luvun maailmaa, perusvärejä, peittopintaa, metallia, puuta sekä nauhaikkunoita ja lasiseiniä.

Järjestelmäarkkitehtuuria^{1,2}

Alkuaan pihapiirin kaikki kolme rakennusta edustivat innovatiivisen aikakauden ns. järjestelmäarkkitehtuuria. Keskuskeittiössä on kaksi puolta; arkkitehtuuri on kaksijakoinen.³ Koulun suunnassa ovat ruokailutilat ja ruoan valmistus sekä jakelu tapahtuvat hallimaisesta osasta rakennuksen toiselta puolelta.

Rakennus perustuu moduuliverkkoon sijoitettuihin teräspilareiden kannattamiin ulkopuolisiin teräsristikoihin tuotanto - osassa rakennusta ja ruokailutilojen kohdalla ristikot ovat sisäpuolella. Uutta olivat myös kattoikkunoiden ja seinien yläosan nauhaikkunoiden käyttö. Ikkunat sijaitsivat katolla ja seinien yläosassa tuoden luonnonvaloa sisätiloihin.

Hallimainen ja selkeästi jäsennelty ulkonäkö ja arkkitehtuuri viittaavat hienovaraisesti ajalle tyypillisesti teolliseen tuotantorakennukseen paljastamatta heti, mitä sisällä tapahtuu.

Oikealla:
Jakelupuolen sivu⁴

Alla:
Ruokalanpuolen sivu⁴

¹ Wasastjerna R. (2011, 423).

² RHY Pikku-Palomäki-Kouvola-ensimmäinen-lähiö Wasastjerna.pdf

³ Wasastjerna R. (2011, sivu 348)

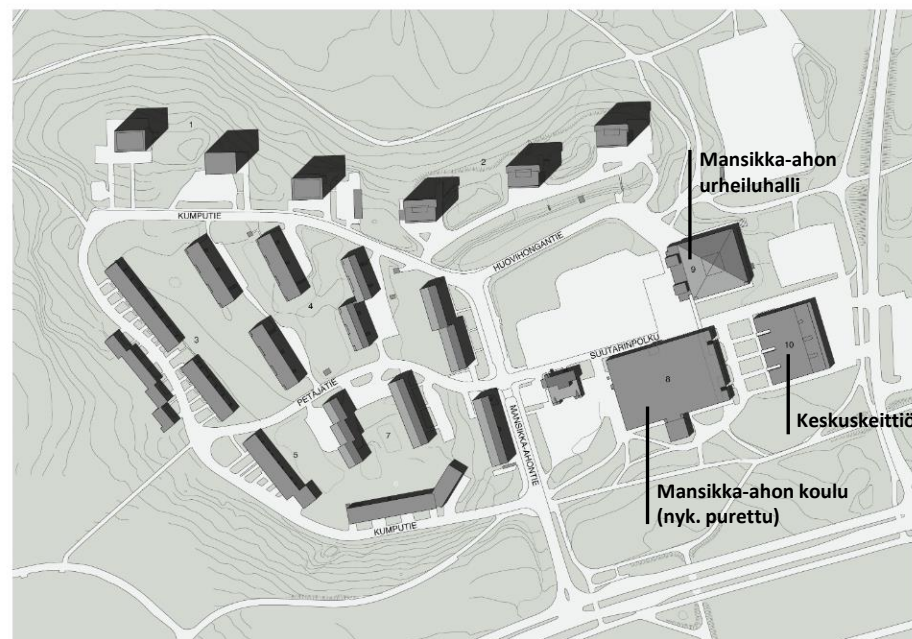
⁴ Wasastjerna R. (2011, sivu 349).

Keskuskeittiön alkuperäinen arkkitehtuuri

Osa kokonaisuutta¹

Keskuskeittiö (Eeva Keppo 1976), Mansikka-ahon urheiluhalli ja koulu (Olavi Soukka 1971) yhdessä on kokonaisuus, joka on kuulunut Kymenlaakson kulttuuriympäristöjen toimenpideohjelman arvokkaiksi luokitelluiksi uudemman arkkitehtuurin kohteisiin. Kokonaisuudesta koulu on purettu vuonna 2014. Kohteet olivat Kouvolan kaupungin rakennuttamia.

” Olavi Soukan koulusta ja urheiluhallista sekä Eeva Kepon Keskuskeittiöstä syntyi kolmen innovatiivisen rakennuksen dynaaminen kompositio.”³

Yllä: Pikku-Palomäen rakennusmassoittelua.²

Vasemmalla:

Mansikka-ahon urheiluhallin ympäristö vuodelta 1985-1986. Kuvan etualalla näkyy Keskuskeittiö ja tämän takana alkuperäinen Mansikka-ahon koulu valokattorivistöineen. Kuvasta on hyvin havaittavissa kuinka urheiluhalli tulee esille alueen hallitsevana rakennuksena.

Kuvalähde Poikilo –museot. Kuvaaja Raimo Sävila

Sijainti ja massoittelu

Keskuskeittiö sijaitsee yleisten rakennusten tontilla Pikku-Palomäen asuinalueen itäpuolella ns. ylätasangolla, jossa on alueen tasaisin maasto.¹ Alue on ollut alkuaan mäntyvaltaista metsää. Alue sijaitsee Kouvolan ydinkeskustasta noin puolentoista kilometrin päässä.

¹ Wasastjerna R. (2011, 284)

² Wasastjerna R. (2011, 285)

³ Wasastjerna R. (2011, 287)

Rakennuksen sisäänkäynnit ovat kolmella sivulla. Idän puolella ovat ruoan valmistusta varten ja raaka- aineiden vastaanottoa sekä valmiin ruoan jakelua varten olevat ovet, lastauslaiturit ja –katokset. Pohjoisesta rakennukseen tulevat toisen oven kautta henkilökunta sekä tuotannon puolella asioivat henkilöt ja toinen ovi johti alun perin talonmiehen asuntoon, joka on myöhemmin muutettu myös henkilökunnan käyttöön toimisto-, lepo- ja taukotiiloiksi. Länsisivun kolme katoksellista sisäänkäyntiä johdattavat koululaiset ja opettajat syömään ruokasaleihin.

Keskuskeittiön massoittelussa tunnistettavana piirteenä on selkeä ja vahva perusmuotomassojen sommittelu.

Massoittelussa näkyy **”teollisuuslinjasto”**, **”kahtiajako”** ja **”viipalointi”**. Vastaanotto- ja jakeluosa katoksineen muodostavat oman matalamman massan. Kun taas ruoan valmistus ja ruokasalit sijaitsevat korkeammassa hallimaisessa suorakaiteen muotoisessa kuutiossa, joka on jaettu neljään osaan kattoikkunallisilla käytävillä.

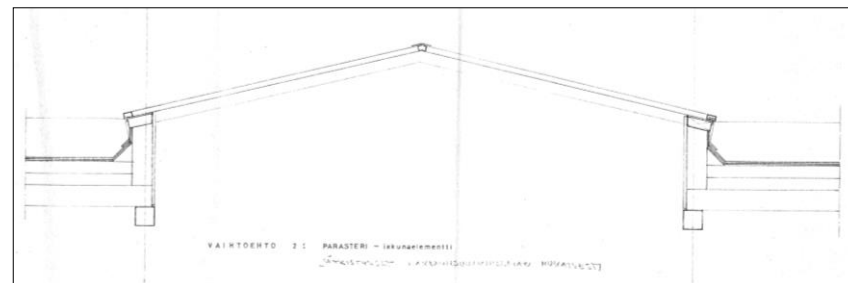
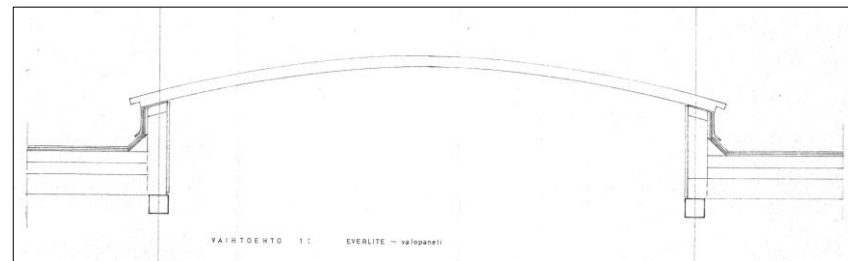
Koko rakennuksen pohjan muoto on lähes neliö. Ns. **”teollisuuslinjasto”** - mielikuva syntyy tilojen ja toimintojen sekä niihin johtavien kulkureittien sijoittumisesta eri puolille rakennusta itä-länsi suuntaisesti.

”Kahtiajako” - mielikuva näkyy massassa matalana ja korkeamana suorakaiteen muotoisena kuutiona. **”Viipalointi”** näkyy parhaiten massassa katsottaessa rakennusta ylhäältä päin tai koulun pihan suunnasta lännestä.

Kattoikkunoilla katetuista käytävistä on suunniteltu kaksi eri vaihtoehtoa, joissa toisessa on tutkittu kaarevan- valopaneelin käyttöä. On kuitenkin päädytty rakentamaan perinteisempi vaihtoehdon 2 mukainen kattoikkuna.

Ulkoarkkitehtuuri

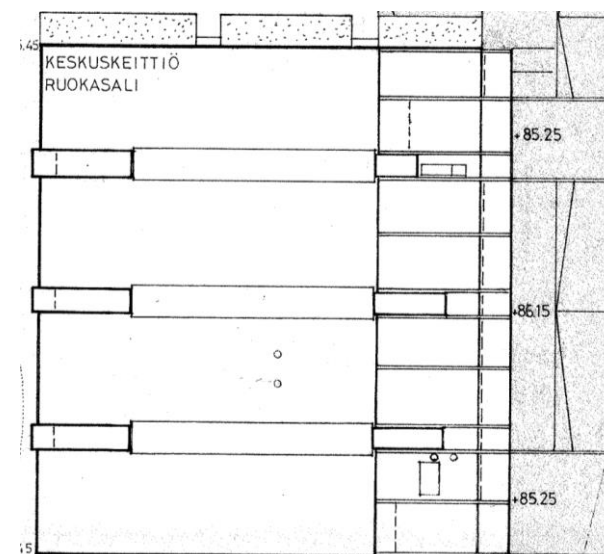
Keskuskeittiön teräsbetoninen sokkeli on suunniteltu betonipintaisena ja värisenä. Ikkunat, kattoikkunat ja ovet ovat tumman siniset ja teräsprofiilirakenteiset. Nosto- ovet ovat keltaiset. Seinien pintamateriaalina on valkoinen kalkkihiekkatiili, räystäissä ja koulun puoleisten katosten otsissa on keltainen pelti. Lastauskatoksessa ja –laiturilla on valkoista peltikasettia ja näkyvillä olevat teräspilarit sekä -ristikot ovat siniseksi maalattuja. Vesikaton ja ikkunoiden vesipeltien väri on sininen. Väritys on ollut samanlainen kuin Mansikka – ahon urheiluhallissa ja puretussa koulussa.

Ylhäällä:
Kaareva kattoikkuna, vaihtoehto 1
Kuvälähde Kaupungin arkisto, ote
alkuperäisestä Kattoikkunavaihtoehdot
(Rakennusosapiirustus, 25.11.1976)

Keskellä:
Perinteisempi kattoikkuna, vaihtoehto 2,
valittu vaihtoehto
Kuvälähde Kaupungin arkisto, ote
alkuperäisestä Kattoikkunavaihtoehdot
(Rakennusosapiirustus, 25.11.1976)

Alhaalla:
Keskuskeittiön massoittelu ja eri
perusmuodot tulevat kuvassa hyvin esille.
Kuvälähde Kaupungin arkisto, ote
alkuperäisestä Asemapiirroksista
(Pääpiirustus, 29.11.1976)

Rakenteet

Kantava runko¹

Perustukset ja alapohjat on tehty maanvaraisesti teräsbetonista. Näkyvät pinnat (mm. sokkeli) on tehty puhdasvaluna (vanerilevymuotit). Väestönsuojassa on teräsbetonirakenne kauttaaltaan.

Väliopohjat ilmanvaihtokonehuoneiden kohdalla ovat profiloidun kantavan teräslevyn varaan valettuja teräsbetonilaattoja.

Yläpohjan ja vesikaton runkona ovat teräsristikot ja kantavat profiloidut teräslevyt. Ristikot ovat kantavien ulko- ja väliseinien sekä teräspilareiden varassa. Teräsristikot ovat välillä vesikaton yläpuolella ja välillä alapuolella näkyvissä.

Yläpohjan vesieristeenä on pääosin kolmikerroksinen kuumabitumisivelyillä tiivistetty huopakate. Lastauskatoksen katteena on kantava profiloitu teräslevy.

Ulkoseinät¹

Rakennuksessa on mineraalivillaeristeiset ulkoseinät. Ulkopinnat ovat osin puhtaaksi muurattua kalkkiahiekkatiiltä, kuumasinkittyä maalattua teräspeltiä, joka on toiselta puolelta päällystetty 13 mm sekavanerilla tyyppiä A.Ahlström Oy tai maalattua kuumasinkittyä 1,2 mm:n sileää teräspeltilevyä. Kalkkiahiekkatiili on, joko SA-KA 130x75x270/ luonnonväri/ Paraisten Kalkkitehdas Oy tai KA-HI 130x75x270/ luonnonharmaa/Lohjan Kalkkitehdas Oy.

Sisäpinnat ovat puhtaaksimuurattua tiiltä, kuivissa sisätiloissa 3 mm rakosaumoin kiinnitettyä 12 mm paksua maalattua lastulevyä tai puskusaumoin sekä 2 mm raolla kiinnitettyä kangaspäällysteistä verhouslevyä (pellavapintainen Halltex- levy/ Oy Hackman Ab tai kangaspäällysteinen 8 mm puolikova kuitulevy, kangas luonnonväristä, pellavan tyyppistä). Sisäpinnoissa on käytetty myös 11 mm paksua asbestisementtilevyä ja 12 mm sekavaneria mm. järjestelylaiturilla.

Muuratut kantavat ulko- ja väliseinät, puurunkoiset ulkoseinät sekä teräspilarit että vesikaton teräsristikot ja kantavat profiiliteräslevyt muodostavat rakennuksen kantavan rungon. Rakennus on paikalla tehty.

Yläpohja¹

Yläpohjan lämmöneristeenä on käytetty polyuretaanilevyä/ Termolit- levyä 60+60 mm/ Oy Katepal Oy ja höyrinsulkuna 0,2 mm muovikalvoa tai lämmöneristeenä on 65 mm paksu muovilla tai polttomaalatulla teräslevyllä päällystettyä polyuretaanilevyä, tyyppiä Huurre tai Pural Oy. Osassa yläpohjista on mineraalivilla eristys.

Metalli – ikkunat ja ovet¹

"Ikkunat ovat kolminkertaisia teräskarmein varustettuja eristyslasirakenteita. Karmit ja puitteet ovat yleensä Forster- tyyppistä profiilia sarjaa 60 mm. Lasilistana on huonekaluputki."

Tuuletusikkunat ovat yleensä yläsaranoituja ja ulospäin avautuvia. Asunnossa on sivusaranoidut tuuletusikkunat.

"Järjestelylaiturin ikkunaseinät ovineen ovat samaa tyyppiä kuin teräsikkunat, mutta niissä on lasin sijasta ikkunamateriaalina polykarbonaattilevy 4 mm tyyppi; Lexan/ Yhtyneet muovitehtaat Oy tai Makrolon/ Lohjan Kalkkitehdas Oy tai Armoufloat/ Pilkington Floatglas Oy."

Ikkunoissa on yleensä umpinaiset alaosat paitsi yläikkunoissa. Umpinainen osa on päällystetty sisä- ja ulkopuolelta syöpymättömällä 0,8 mm:n teräspellillä, jonka alla on 2 mm:n teräspelti ja välissä 50 mm:n lämmöneriste.

Vesikatolla on linjojen e-d, f-g ja i-j välisiin vyöhykkeisiin linjojen 3 ja 8 välillä asennettu yläpohjaan valoa läpäisevä kate, joka on Parasteri- ikkunaelementti/ Paraisten Kalkki Oy.

Teräsrakenteiset ulko- ovet ovat kuten niihin liittyvät ikkunat. Sisäovet ja lasiseinät ovat 50 mm:n Forster- tyyppisiä teräskarmi-lasirakenteita, joiden lasi on 5 mm:n huonelasia. Ilmanvaihtokonehuoneessa on teräsrunkoiset lämmöneristetyt ulko-ovet, joiden ulkopinta on ulkoverhouksen mukainen ja sisäpinta ulkovaneria.

Asunnossa on Oy Mock Ab tyyppinen paljeovi, pinta on muovitettua pellavakangasta. Järjestelmälaiturin liukuovet ja käyntiovi ovat kuten em. ikkunaseinän rakenne.

Heitto-ovet ovat lujitemuoviovia KKH11/ Muovilami Oy, joissa on akryylimuoviset ikkunat tai ikkunallisia PVC- levyovia; Flexidor-heiluriovi CS/ Oy Kumituote Ab tai Fendoor- heiluriovi/ Fenmer Ky.

Kylmiöiden ja pakastehuoneiden ovet Muovilami ja Huure Oy:n erityisovia.

Puiset väliovet ovat standardityyppisiä vaneripäällysteisiä maalattuja ovia.

Ovien helat ovat yleensä Abloy Oy:n lukkoja ja Primo Oy:n painikkeita ja vetimiä.

¹ Rakennusselitys, Kaupungin arkisto

Väliseinät¹

Väliseinät ovat yleensä muurattuja tai puurunkoisia mineraalivilla täytteisiä seiniä. Tiilestä muuratut väliseinät ovat kalkkiahiekkatiiltä ja ne ovat yleensä n. 3000 mm korkeita. Erityistä huomiota on kiinnitetty seinien tiivistämiseen äänieristysseinissä teräsrungon ja tiiliseinän liitoskohdissa.

WC- tiloissa sekä puku- ja pesuhuoneissa on jakoseinät Serlachius Oy:n valmistetta.

Kylmiöiden ja pakastehuoneiden väliseinät ovat polyuretaanielementeistä tehtyjä, tyyppiä Huure Oy tai Pural Oy.

Lasiseinät ovat teräsprofiilirunkoisia 5mm:n lasi tai polykarbonaatti lasiseiniä.

Sisäkattopinta¹

Akustisissa katoissa on käytetty ruiskumaalattua peittävää KL-75-4/A Ahlström Oy:n akustista verhousta tai "KAL-3A/A Ahlström Oy siveltyinä kertaalleen ohentamattomalla lateksilla käyttäen lyhyt nukkaista nylontelaa." Levyt on liimattu tai käytetty U-kiskoripustusta.

Ilmanvaihtokonehuoneessa KL-75-5/ A Ahlström Oy:n akustinen verhouk on liimattuna alustaansa.

Sisäkatoissa on myös höylättyä rimaa 50x25 (laatu 2) naulattuna kiinnitysrimoihin, 10 mm raoin sekä 11 mm paksua asbestilevyä puskusaumoin ja 10 mm paksua lastulevyä 3 mm:n raoin naulattuna alusrakenteeseen.

Seinäpinnat¹

Kalkkiahiekkatiiliseinät ja osin betoniseinät on laatoitettu laatoilla (100x100) (Pukkila E-laatat). Tiilipinnat on maalattu mm. ruokasalissa, asunnossa ja juuresvarastossa. Kaikki lastulevypinnat ovat maalattuja myös asbestilevy pinnoissa on maali.

Lattiapinnat¹

Erikoisbetonilattiat ovat tyyppiä Auramo Oy ja laatoitetut lattiat ovat 100x100 haulipintaista Pukkila Oy:n sintrattua valkoista laattaa. Muovipintaissa lattiaoissa on Finnflex 2 mm/ Oy Kymorno Ab tai Hovi 70 2,5 mm/ Yhtyneet muovitehtaat Oy:n muovilaatat tai Finnplano 2 mm/ Oy Kymorno Ab muovimatto. Osa lattioista on maalattu tai teräshierrettyä betonia.

Kalusteet ja varusteet¹

Kalusteet on tehty erityispiirustusten mukaan.

Asuntojen hyllykaapistot ja naulakot on tehty yleensä 18 mm paksusta koivulistoitetusta lastulevystä. Hyllyt ovat 12 mm paksua lastulevyä. Verholaudat ovat 12 mm paksusta koivulistoitetusta lastulevystä tehtyjä kotelorakenteita, joissa on lisäksi putkivalaisimet.

Ruoan valmistuspuolen kalusteet ovat yleensä teräsrakenteisia ja juureslaatikot puuvalmisteisia.

Varastotiloissa on lastulevyhyllyjä ja Sovella- kalusteita/ Pikval Oy.

Yläikkunoissa on sälekaihtimet.

¹ Rakennusselitys, Kaupungin arkisto

² Kaupungin arkisto

³ Arkkitehtitoimisto Planssi Oy:n arkisto

Käytön aika

Rakennus

Keskuskeittiön käyttötarkoitus on pysynyt samana, samoin melkein kaikkien alkuperäisten tilojen käyttötarkoitus on säilynyt.

Rakennuksen suurimmat arkkitehtoniset muutostyöt ovat liittyneet ilmanvaihdon laajentamiseen ja siihen liittyvään huoltoportaaseen sekä nosto-ovi sekä lastauslaiturin porttien muutoksiin.

Sisätiloissa on muutettu vahtimestarin asunto sosiaalitaloksi sekä varastoksi ja juuresvarastosta on erotettu uudet pakastehuoneet.

Rakennuksessa on tehty sisä- ja ulkotilojen huolto-, korjaus-, muutos- ja perusparannustöitä.

Muutokset, huoltohistoria ja ajoituskaaviot

1984

Vahtimestarin asunnon muuttaminen sos.tilaksi ja varastoksi. Porttien rakentaminen lastauslaiturille. ¹

1989

Julkisivumuutos (nosto-ovet) ¹

2001

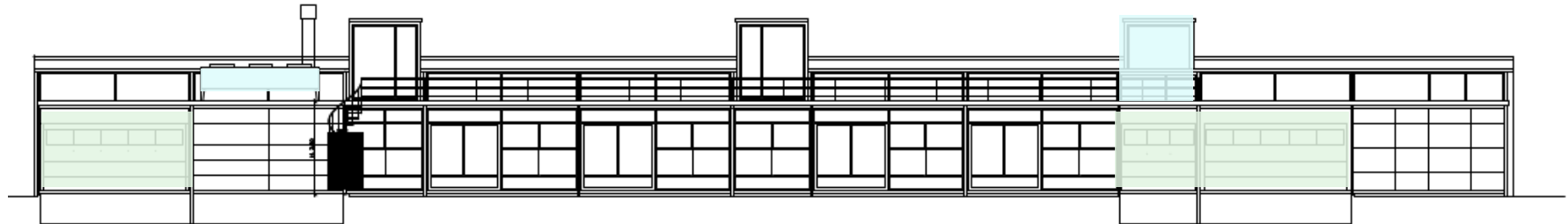
Pakastehuoneiden rakentaminen, julkisivun- ja ilmastointikonehuoneen muutos ¹

2010

Jätekylmiö muutettu uudeksi pakastetilaksi ²

Pohja, vuonna 2001²

Julkisivu itään, vuonna 2001²

¹ Rakennusvalvonnan arkisto
² Kaupungin arkisto

Rakennuksen nykytilanne

Ulkotilat

Saapuminen keskuskeittiölle ja yleishahmo

Autoliikenne ja keskuskeittiön lastausalue ovat rakennuksen itäpuolella ja ne on erotettu aitauksella. Kuljetusliikennettä varten aidassa on yksi portti itään ja kaksi länteen päin. Läntiset portit sijaitsevat rakennuksen kummallakin sivulla.

Keskuskeittiön pohjoispuolella sijaitsee Mansikka-ahon urheiluhalli ja etelässä on pieni metsäalue. Pohjois- ja eteläseinien vierustat on laatoitettu, muuten kulkureiteillä on asfalttipinta. Länsisivulla olevan koulun urheilukentän ja rakennuksen väliin jää kapea männikkö, jonne on rakennettu hiekkasorapohjalle leikkipiha leikkivälineineen.

Vasemmallä: Keskuskeittiön kolmen länsisivun sisäänkäynnin edessä on kapea leikkialue. Lasiovien kohdalla tasakatosta kohoavat loivasti ylöspäin kattoikkunaa kannattavat teräsrakenteet harjapalkit. Kuvaaja: Lumi Alastalo

Yllä: Rakennuksen aidattua lastauspihaa. Kuvaaja: Lumi Alastalo

Oikealla: Ilmakuva Kouvolan kaupungin keskuskeittiön ympäristöstä. Kuva: Kuva: MML Karttapaikka. Taustakartta ja ortoilmakuva 2024. Muokattu kaavioksi

Merkintöjen selitykset:

- Kouvolan kaupungin keskuskeittiö
- Ajoneuvoliikenteen saapumisreitti keskuskeittiölle

Julkisivut ja vesikatto

Keskuskeittiön julkisivut länteen, pohjoiseen ja etelään ovat pysyneet lähes alkuperäisen näköisinä. Julkisivu itään on sen sijaan muuttunut enemmän.

Itäistä, eli lastauspihan puoleista julkisivua ovat muokanneet eniten lastauslaitureille vuonna 1989 tehdyt lamellinosto-ovet, ja katolle vuonna 2001 tehdyt kulkusilta, kierreportaat ja IV-konehuoneen muutostyöt.

Rakennuksessa tehdyt tekniikan parannustyöt näkyvät irrallisten teknisten laitteiden ilmestymisenä osaksi vesikaton muotoa. Itäisen julkisivun puolella nämä muutokset näkyvät selvimmin, vaikka IV- konehuoneen kasvaneen koon ja alkuperäisistä tekniikkatiloista poikkeavan muodon voi havaita myös pohjoisen julkisivun suunnasta.

Yllä oikealla: Keskuskeittiön vesikatto vuodelta 1986. Kouvolan kaupunki, Poikilomuseot. Kuvaaja: Raimo Sävilä.

Alla vasemmalla: Julkisivu itään. Etualalla näkyy kierreportaat ja huoltoreitti katolle, sekä katolla sijaitsevat tekniset tilat. Kuvaaja: Lumi Alastalo

Alla oikealla: Länsipuolella sijaitsevat lastausovet ja kulkuportit. Kuvaaja: Lumi Alastalo

Yllä vasemmalla: Julkisivu pohjoiseen. Vanha talonmiehenasunnon sisäänkäynti on suurin piirtein julkisivun keskikohdilla. Rakennuksen vierustalla on laatoitus. Kuvaaja: Lumi Alastalo

Alla vasemmalla: Julkisivu etelään. Keskuskeittiön teräksiset kattopalkit kannattelevat lastauslaiturien katosta ja ovat olennainen osa rakennuksen julkisivua. Porttien takaa alkaa pihalaatoitus, joka näkyy myös alkuperäisessä pihapiirustuksessa. Kuvaaja: Lumi Alastalo

Oikealla: Julkisivu länteen on säilyttänyt hyvin alkuperäisen arkkitehtuurinsa. Eteenkin rakennuksen länsisivulla näkyy edelleen keskuskeittiölle, koululle ja urheiluhallille yhteinen sini-kelta-valkoinen värityys, jossa teräsrakenteet ovat olleet sinisiksi maalattuja ja keltainen väri toiminut sekä sinisen kontrastivärinä että julkisivun tehostevärinä. Kuvaaja: Lumi Alastalo

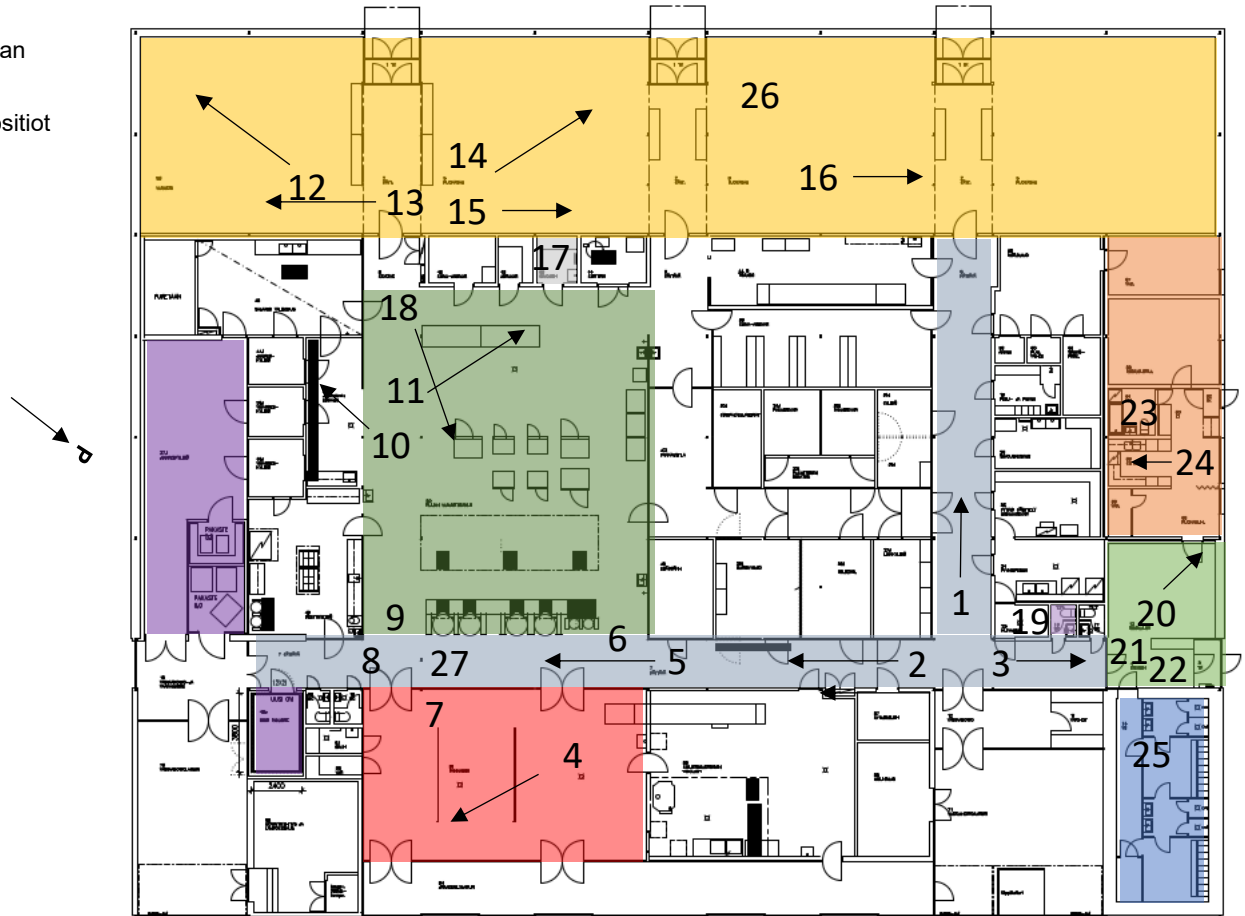
Sisätilat

Seuraavilla sivuilla on nykytilanteen valokuvien pyritty kertomaan sisätiloista nykyasussaan.

Ohessa kaavio tilojen eri käyttötarkoituksista ja valokuvien positiot esiteltynä.

Sisätilojen käyttötarkoitukset

- Ruokasalit (kuvat 12, 13, 14, 15, 16, 26)
- Ent. vahtimestarin asunto (kuvat 23, 24)
- Väestönsuoja (sos.tila) (kuva 25)
- Ent. juuresvarasto (uudet pakastimet) ja ent. jätekyymiö (uusi pakaste)
- Taukotila (kuva 20, 21, 22, 28, 29)
- Wc (kuva 19)
- Siivous (kuva 17)
- Pakkaushalli (kuva 4,7))
- Ruoan valmistushalli (kuvat 6, 9, 10, 11, 18)
- Käytävät (kuvat 1, 2, 3, 5, 8)

Pohja, vuonna 2001²

Yllä vasemmalla:
Kuva 1: Näkymä käytävältä ruokasaleja kohti.
Käytävään tulee luonnonvalo kattoikkunan kautta.
IV-kanavat ovat värikkäästi maalattuja.

Yllä oikealla:
Kuva 2: Näkymä käytävältä kohti käytävän päässä olevaa ikkunaa. Kaikki LVI-putket ja johdot on jätetty näkyviin.

Alla oikealla:
Kuva 6: Ruoan valmistushallista erotettu emännän huone lasiseinällä. Teräsprofiilien ja umpiosien värit ovat alkuperäisiä.

Alla vasemmalla:
Kuva 5: Näkymä käytävältä kohti pakkaushallia

Yllä vasemmalla:
Kuva 3: Näkymä käytävältä taukotilaan suuntaan kohti käytävän päässä olevaa sisäänkäyntiä

Yllä oikealla:
Kuva 4: Valoisa pakkaushalli, joka on erotettu katetusta ja lasitetutusta järjestelylaiturista lasiseinällä.
Pakkaushallin lattia on alkuperäinen.

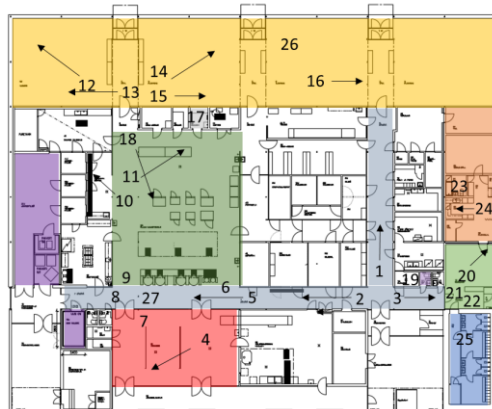

Alla vasemmalla:
Kuva 7: Näkymä pakkaushallista. Alkuperäisiä väliovia (maalattu vaneri).

Yllä:
Kuva 9: Yleiskuva ruoan valmistushallista diettiikeittiön suuntaan. Lattiasa alkuperäinen laatta.

Vasemmalla:
Kuva 8: Värikkäitä LVIS-asennuksia ja alkuperäisiä WC-tilojen ovia. Luonnonvalo tulee käytävälle yläkkuinoista.

Oikealla ylhäällä:
Kuva 26: Yleisnäkymä yläkunnosta

Oikealla alhaalla:
Kuva 15: Näkymä ruokasaleista
jakelulinjastojen kohdalla. Maalattu
puurimakatto on alkuperäinen.

Ylhäällä keskellä:
Kuva 14: Yleisnäkymä yläkunnosta

Alhaalla keskellä:
Kuva 16: Näkymä yhtä tuulikaappia
(3 kpl) kohti

Vasemmalla ylhäällä:
Kuva 13: Yleisnäkymä ruokasalista

Vasemmalla alhaalla:
Kuva 12: Ruokasalin katon
akustointiverhoitus ja lattian muovi-
laatat ovat alkuperäisiä. Maalattut
kattoristikot ja IV-kanavat sekä
värikäät valaisimet luovat tilan
sisäarkkitehtuurin.

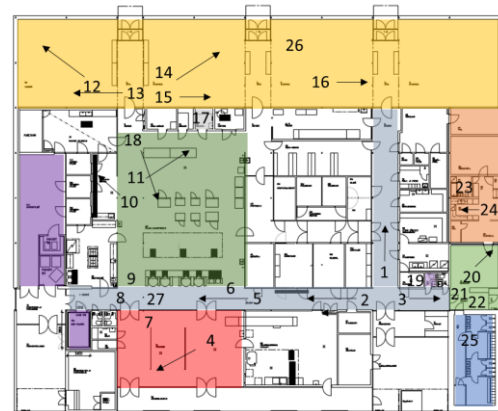

Yllä:
Kuva 10: Yleiskuva ruoan valmistushallista juures- ja vihanneskylmiöiden suuntaan.

Oikealla:
Kuva 17: Siivoustila 22. Alkuperäisiä lattia- ja seinälaatoituksia.

Alla:
Kuva 19: WC-tila 16. Alkuperäiset ovi ja seinäke.

Yllä vasemmalla:
Kuva 27: Yksityiskohta lasiseinästä pakkaushallin ja ruoan valmistushallin välisestä seinästä.

Keskellä oikealla:
Kuva 11: Yleisnäkymä ruoan valmistushallista. Alkuperäisiä seinä- ja lattiaaatoituksia sekä maalattuja väliovia.

Alla oikealla:
Kuva 18: Näkymä ruoan valmistushallista

Oikealla ylhäällä:
Kuva 25: Väestönsuojassa olevan sosiaalitalon
alkuperäisiä pukukaappeja ja seinäkkeitä

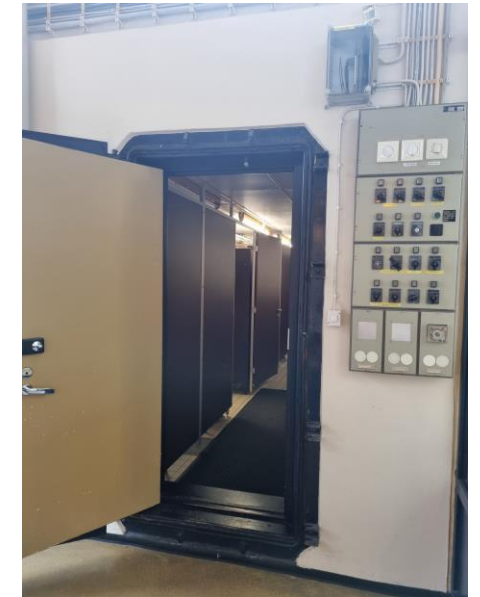
Oikealla alhaalla:
Kuva 28: Väestönsuojaan johtava ovi ja
taukotilassa oleva alkuperäinen sähkökeskus.

Ylhäällä keskellä:
Kuva 29: Tautoktilan alkuperäinen
naulakko

Alhaalla keskellä:
Kuva 22: Alkuperäisiä kalusteita ja
varusteita

Vasemmalla ylhäällä:
Kuva 21: Yksityiskohta tautoktilan
katosta

Vasemmalla alhaalla:
Kuva 20: Yleisnäkymä tautoktilasta.
Alkuperäinen akustoverho katos ja
muovimatto lattiasa.

Ylhäällä vasemmalla:
Kuva 30: Yleisnäkymä ent.
vahtimestarin asuntoon nykyisin
henkilökunnan ruokailuhuone.
Alkuperäinen muovimatto lattiassa.

Ylhäällä oikealla:
Kuva 32: Ent. vahtimestarin asunnon
kylpyhuoneen alkuperäisiä kalusteita
ja varusteita.

Alla:
Kuva 23: Ent. vahtimestarin asunnon
alkuperäinen kylpyamme ja
seinälaatoitukset.

Oikealla alhaalla:
Kuva 31: Näkymä ent. vahtimestarin asunnon
olohuoneeseen nykyiseen henkilökunnan
taukotilaan/ toimistoon.

Vasemmalla alhaalla:
Kuva 24: Ent. vahtimestarin asunnon
nykyisen henkilökunnan taukotilan
keittiön kalusteita.

Pohdintaa arvoista ja rakennuksen olemuksesta

Keskuskeittiö on säilynyt yleisesti ottaen lähes alkuperäisessä muodossaan. Rakenteellisia muutoksia on tullut ikkuna- ja oviaukotuksiin sekä vesikattorakenteisiin liittyen. Rakennuksen käyttötarkoitus on säilynyt alkuperäisenä. Sisätiloissa on tehty pieniä tilamuutoksia, joihin on liittynyt uusien väliseinien rakentamista. Olennaisia muutoksia on tapahtunut, kun vesikatolle on laajennettu IV- konehuonetta ja tehty uudet huolto-/ kattosillat ja uusi huoltoporras. Kiinteistön huolto ja kunnossapidosta johtuen on mm. lämmönjakeluteknikka päivitetty ja lattiapintoja on jouduttu vesivahinkojen takia korjaamaan. Sisätilan väriyksessä on tapahtunut myös joitakin muutoksia, kun alkuperäistä vastaavia laattoja, lattiapintoja yms. ei ole ollut saatavilla.

Keskuskeittiön ja ympäristön suhde on muuttunut olennaisesti. Vanha koulu rakennuksen vierestä on purettu. Uusi koulu on rakennettu eri kohtaan tontille muuttaen näin urheiluhallin ja muiden rakennusten välistä hierarkiaa tontilla. Keittiö on jäänyt uuden koulun pihan ja pelikenttien viereen. Samaa aikakautta edustava ja samaa kokonaisuutta edustava urheiluhalli on yhä toiminnassa. Lähiympäristössä on yhä luonnontilaista mäntymetsää. Pikku-Palomäen asuinalue ja tieverkostokin on säilynyt hyvin lähes ennallaan ja keskuskeittiön liikennejärjestelyt ovat säilyneet.

Keskuskeittiö on kestänyt melko hyvin aikaa. Toiminnallisuutta ei ole juuri ollut tarve muuttaa, vain teknisiä korjauksia on ollut tarve tehdä. Sisätilat ovat ilmavat ja valoisat edelleen.

Keskuskeittiössä on nähtävillä ko. suunnittelu- ja rakentamisaikakautensa yleisiä tyylipiirteitä niin rakennuksen hahmon, sisätilojen funktionaalisuuden sekä talotekniikan vahva esille tuonti visuaalisesti osana tilan interiööriä. Rakennuksen keskiössä ovat umpinaiset ruoan säilytystilat ja avonainen ruoan valmistushalli, jota ympäröivät teolliset pakkaus- ja jakelutilat ja toisaalla ruokasalit.

Kaikkialla rakennuksessa on valoisaa, lähes läpitalon olevin näkymin ulkoa ulos. Luonnonvalo soljuu sisälle vuoden- ja vuorokaudenaikojen mukaisesti monien ikkunoiden, lasiovien ja -seinien, ylä- sekä kattoikkunoiden kautta tiloihin.

Rakennus on varta vasten suunniteltu ja rakennettu ruoan valmistusta ja jakelua varten.

Johtopäätelmiä ja jatkotoimenpide-ehdotuksia

Keskuskeittiö on ollut rakentamisaikanaan osa suurempaa kokonaisuutta kaavoituksellisesti sekä kaupunkikuvallisesti kuin pelkästään tontilla tapahtuvaa koulutoimintaa. Suunnittelun ja rakentaminen on tapahtunut kokonaisuutena, joka on käsittänyt am. Urheiluhallin ja koulurakennuksen ja nyt käsiteltävän keskuskeittiön. Rakennukset ovat sijainneet vierekkäin samalla tontilla ja kytketyneet toisiinsa. Alkuperäinen koulu on purettu vuonna 2014 Uuden koulurakennuksen myötä ovat myös tontin pihajärjestelyt muuttuneet.

Koulu, urheiluhalli ja keskuskeittiö muodostivat alkuun kokonaisuuden, jossa rakennukset tasapainottivat, tukivat toisiaan sekä korostivat toisiaan juuri erilaisuudellaan. Urheiluhallin mukkea ja ylös nouseva pyramidimainen muotokieli ja vanhan koulun matala monotoninen 'lammellimainen' toistuvuus maadoitti rakennuskokonaisuuden vahvasti maantasoon. Viereinen matala ja konstruktivinen valmistuskeittiö rakennuksena luo rakennusten välille yhä rakentamisaikakautensa vuoropuhelua. Vanhat jäljellä olevat rakennukset ovat oiva parivaljakko kertomaan ko. aikakauden rakennushistoriasta niin rakennusratkaisuiltaan kuin muotokieleltään ja toiminnallisuudeltaan.

Tarkemmat ja syvemmälle viedyt rakenne- ja taloteknisten ratkaisujen tarkempi tutkiminen voisivat täydentää tätä selvitystä ja antaisivat lisävaloa että miten ja mistä keskuskeittiö on tehty.

Tutkimusaiheena liikuntatilojen siirtyminen työväen- ja kansantalojen sekä koulujen voimistelusaleista erillisiin liikuntahalleihin on mielenkiintoinen murros liikuntarakennusten rakentamisen aikajanalla. Liikuntahallien merkitys osana kuntalaisten ja koululaisten arjessa on suuri.

Selvitystyötä kootessa on noussut kysymyksiä ja ajatuksia, kuten että: Milloin keskuskeittiöitä on ryhdytty suunnittelemaan ja rakentamaan Suomen kaupungeissa ja kunnissa? Kuinka ne sijoittuvat Suomen kartalle ja millainen niiden rakentamisen aikajana on? Milloin ja miten koulujen ruoan valmistus tarpeet ja jakelu ovat muuttuneet ja mitä vaatimuksia keittiöille on asetettu kulloinkin? Mikä on keskuskeittiöiden nykyrakentamistarve ja -tapa? Mikä ohjaa keskuskeittiön tilojen suunnittelua? Mitä erityispiirteitä keskuskeittiöissä on ja mikä on niiden suhde lähiympäristöön?

Lähteet

Kirjat

Wasastjerna, R. (2011). Muutakin kuin rautatieristeys, Kouvolan keskustaajaman kaavoitus- ja rakennusperintö.

Arkistolähteet

Kouvolan rakennusvalvonnan arkisto
Kouvolan kaupungin arkisto
Arkkitehtitoimisto Planssi Oy:n arkisto

Asiakirjalähteet

Rakennuslupa-asiakirjat
Rakennustyöselitys
Rakennus- ja huoneistorekisteri
Asemakaava ja asemakaavan muutos 6.6.1962
Asemakaavamuutos 23.7.1970
Ajantasa asemakaava 19.8.1983

Suullinen tiedonanto

-

Painamattomat lähteet

Kouvolan kaupunki, kaavoitusarkkitehti Kaisa Niilo-Rämä / Sähköposti
26.8.2024. Olavi Soukan toimittamasta aineistosta.

Karttalähteet

[Kouvolan karttapalvelu.fi](https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/)
<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Verkojulkaisut

[RHY_Pikku-Palomäki-Kouvolan-ensimmäinen-lähiö_Wasastjerna.pdf](#)

Verkkosivut

[Mansikka-ahon urheiluhalli – Wikipedia](#)
[Google.com](#)
[Mansikka-ahon urheiluhalli | Hakutulokset | Finna.fi](#)

Kuvalähteet

Inventointiosan ulkopuolen valokuvat on ottanut Lumi Alastalo ja sisätilojen kuvat on ottanut Päivi Kasurinen, ellei kuvan kohdalle erikseen toisin mainita.